

حقوق حرفه‌ای خبرنگاری در فرانسه*

نویسنده: امانوئل دریو*
استاد دانشگاه پاریس

مترجم: مجید ادیب
کارشناس ارشد حقوق خصوصی

بخش اول: نظام حرفه‌ای خبرنگاران

نظام حرفه‌ای به‌ویژه در مورد خبرنگاری، یکی از عناصر بنیادین حقوق ارتباط جمعی به شمار می‌رود. در این زمینه، جرح و تعدیل‌هایی صورت گرفته است و تفاوت‌هایی نسبت به حقوق کار، در نظر گرفته شده است که باعث می‌شود که نظام ارتباط جمعی، ویژگی‌های خاص خود را پیدا کند.

بی‌تردید، این نظام حرفه‌ای، در ظاهر و در درجه اول، بر روابط سلسله مراتب اداری حاکم است که شدت و ضعف متفاوتی دارد و میان مدیریت یک مؤسسه و کسانی که به عنوان مختلف و به اشکال گوناگون، با آن همکاری می‌کنند و یا برای آن کار می‌کنند برقرار است و حقوق و تکالیف متقابل آنها را مشخص می‌کند در فرانسه دست کم ساختار حرفه خبرنگاری در مؤسسات رسانه‌ای، نسبت به حقوق کار، تفاوت‌هایی دارد و از ویژگی‌های خاص خود برخوردار است. الزامات و ضرورت‌های خاص مربوط به ماهیت این فعالیت، شرایط انجام آن و تعهد معنوی و شخصی کسانی که به این کار می‌پردازند مدنظر قرار می‌گیرد. ویژگی خاص نظام حرفه‌ای خبرنگاران، از برخی از امتیازات و مزایای مادی مانند مرخصی، غرامت‌ها و انواع تضمینات که خبرنگاری گهگاه با همکاری قانونگذار (مانند قانون ۲۹ مارس ۱۹۳۵، اصلاح و تکمیل شده توسط قانون ۴ ژوئیه ۱۹۷۴) توانسته‌اند به دست بیاورند و بر کارفرمایان خود تحمیل کنند، فراتر می‌رود. این امتیازات و مزایا، از

زمان قانون ۱۹۷۴ به بعد، کلیه حرفه‌های ارتباط جمعی را در بر گرفته است.

ساختار حرفه‌ای، به ویژه از برخی تضمین‌های اخلاقی برخوردار است که آزادی آنها را تأمین می‌کند و آنها را نیز ملزم می‌کند که به آزادی ارتباط جمعی و به حقوق عمومی احترام بگذارند. این وضعیت خاص ساختار حرفه‌ای خبرنگاری، آن را به یکی از عناصر مهم تشکیل‌دهنده حقوق ارتباط جمعی تبدیل می‌کند.

هر یک از طبقات همکاری مؤسسات رسانه‌ای، اعم از پرسنل اداری کارمندان پرسنل فنی و از لحاظ ساختار حرفه‌ای خود و به ویژه بر مبنای پیمان‌های مختلف دسته‌جمعی، از عناصر و یا مزایای خاصی برخوردارند که اصولاً مادی هستند. با وجود این، خبرنگاران، طبقه‌ای هستند که ساختار حرفه‌ایشان، بیشترین تفاوت‌ها را با دیگران دارد. این تفاوت‌ها ناشی از دامنه و به ویژه ناشی از ماهیت عناصر ویژه این حرفه است.

در اینجا ویژگی‌های خاص ساختار حرفه‌ای خبرنگاران مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

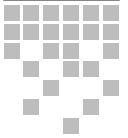
نخست به «تعریف خبرنگار و نحوه راهیابی به این حرفه» می‌پردازیم و سپس «اشتغال به حرفه خبرنگاری» را مطالعه می‌کنیم.

تعریف خبرنگار و نحوه راهیابی به این حرفه

تعریف خبرنگار، اعطای این عنوان با این سمت و راهیابی به این حرفه، مفاهیمی هستند که ارتباط تنگاتنگی با یکدیگر دارند و به شدت به

*- این مطلب از کتاب «حقوق ارتباطات» نوشته امانوئل دریو، استاد دانشگاه پاریس است.

Emmanuel Derieux, Droit de la communication, 4e e'd. L.G.D.J, 2003, P.243 a 260.

سیستم سیاسی یا رژیم قضایی ارتباط جمعی مرتبط هستند. این نخستین عناصر ساختار حرفه‌ای خبرنگاران، عوامل و شرایط پیوستن به این طبقه حرفه‌ای خاص و اعمال این ساختار حرفه‌ای، هم شکل دهنده و هم نشان‌دهنده درجه آزادی فراهم شده برای خبرنگاران است و هم به‌طور کلی تر، نشان‌دهنده وضعیت آزادی ارتباط جمعی در یک کشور است. درجه صراحت این عناصر و وضعیت مقررات آنها برحسب رژیم‌های سیاسی، تفاوت پیدا می‌کند.

در برخی از نظام‌هایی که به شدت اقتدارگرا و یا ظاهراً به‌طور کامل، لیبرال هستند راهیابی به حرفه خبرنگاری، از لحاظ حقوقی، هیچ‌گونه قاعده‌ای ندارد و صرفاً تعهدات و تضمین‌های اندکی وجود دارد. ورود به این حرفه، برحسب موارد به‌طور کامل، وابسته به اراده صاحبان قدرت سیاسی است و یا برعکس، حداقل از لحاظ نظری و رسمی، کاملاً آزاد است. اعطای سمت خبرنگاری و با پذیرش این سمت، ناشی از یک تصمیم کاملاً موردی و یا صرفاً ناشی از احراز یک حالت و وضعیت است. برای مقابله با اقدامات نظام‌های اقتدارگرا - که در آنها، قدرت سیاسی می‌تواند از میان وفاداران یا طرفدارانش، از هر کسی که بخواهد و برای مدتی که می‌خواهد، «خبرنگار بسازد» و هر کس دیگری را به علت گرایش مستقل و انتقادآمیزش از راهیابی به این حرفه، منع کند و همچنین برای اینکه در نظام‌های لیبرال، هر کسی نتواند بدون هیچ‌گونه کنترل و تضمینی، خود را خبرنگار بخواند و برای اینکه حرفه‌های مختلف ارتباط جمعی، با یکدیگر تداخل پیدا نکنند، لازم به نظر می‌رسد که مقرراتی برای شرایط راهیابی به این حرفه، وضع شود و یا حداقل، برخی از عناصر حرفه خبرنگاری، تعریف شود.

برقراری یک نظام قانونی، بهترین و تنها راه حفظ واقعی آزادی‌هاست. معمولاً مفهوم حرفه، شامل صلاحیت و تضمین‌هاست. این تنها راهی است که اشخاص براساس آن، صلاحیت اشتغال به یک حرفه را به دست می‌آورند و مردم هم به آنها اعتماد می‌کنند. در مورد خبرنگاران، بسیار به جا خواهد بود که تعریف دقیقی از کار آنها ارائه شود. بی‌تردید، فعالیت‌های متعددی هستند که باید از خبرنگاری تفکیک شوند و در خود حرفه خبرنگاری هم تخصص‌های مختلفی وجود دارد که هر یک از آنها، قابلیت‌های خاص خود را می‌طلبد و مسئولیت‌های خاصی را نیز در پی دارد. اما حرفه‌ها یا فعالیت‌های دیگری که امروزه از آن تفکیک می‌شوند و از آن، جدا هستند ممکن است قرابت‌هایی با این حرفه داشته باشند. امروزه تحول فنون و تکنیک‌ها، تعریف خبرنگار و ابزارهای شناسایی کسانی را که می‌توانند خود را خبرنگار بنامند، دچار تغییر و دگرگونی می‌کند و ممکن است تعریف خبرنگار، غیرقابل قبول و ناکافی بوده و با واقعیت‌های روز، مطابقت نداشته باشد.

در حقوق کنونی فرانسه، اعطای سمت خبرنگار حرفه‌ای، صرفاً مبتنی بر احراز فعالیتی است که با تعریف قانونی خبرنگاری - که البته، فاقد صراحت است و جامع نیست - تطابق داشته باشد. احراز این سمت، موجب اعطای کارت شناسایی حرفه‌ای خواهد شد.

تعریف قانونی

در حقوق فرانسه، یک تعریف قانونی از خبرنگار وجود دارد. این تعریف که توسط قانون ۲۹ مارس ۱۹۳۵ پذیرفته شده بود، به‌طور جزئی توسط قانون ۴ ژوئیه ۱۹۷۴، اصلاح و تکمیل شد. اما این تعریف، همچنان فاقد صراحت است و جامع نیست. عملاً همه عبارات آن، تفسیر بردار و قابل انتقاد است. رویه قضایی، توضیحات و روشنگری‌های لازمی در این زمینه صورت داده است که جا دارد مجموعه آنها را در قالب یک بیان

قانونی جدید، درج کرد.

مطابق بند اول ماده ۲-۷۶۱ قانون کار: «خبرنگار حرفه‌ای کسی است که کار اصلی و مداومش که همراه با دریافت مزد باشد، اشتغال در یک یا چند مؤسسه انتشاراتی روزانه یا دوره‌ای یا در یک یا چند خبرگزاری است و منبع اصلی درآمدش، همین باشد.»

همین ماده، پس از این تعریف که دامنه بسیار گسترده‌ای دارد، در بند دوم خود «گزارشگر» و در بند سوم خود، تعدادی از «همکاران مستقیم تحریریه» را نیز در حکم خبرنگار دانسته است.

ماده ۹۳ از قانون ۲۹ ژوئیه ۱۹۸۲ «راجع به رسانه‌های دیداری و شنیداری» که در قانون ۳۰ سپتامبر ۱۹۸۶ «راجع به آزادی رسانه‌های دیداری و شنیداری» نیز به اعتبار خود باقی ماند، صراحتاً مقرر می‌دارد که: «خبرنگارانی که در یک یا چند مؤسسه رسانه‌ای دیداری و شنیداری، به مانند همکارانشان در رسانه‌های نوشتاری کار می‌کنند، خبرنگار محسوب می‌شوند» و مقررات قانون کار نیز به همین عنوان بر آنها قابل اجراست.

در اینجا نخست وضعیت کسانی را بررسی می‌کنیم که به علت عدم وجود نامی مشخص یا خاص، «خبرنگار» توصیف می‌شوند. سپس، پرسنل یا دست‌اندرکارانی را که در «حکم خبرنگار» هستند، مورد مطالعه قرار می‌دهیم.

الف) خبرنگاران

از تعریف قانونی خبرنگار که بیشتر به آن اشاره شد، سه عنصر، راجع به «ماهیت فعالیت»، «شرایط کار» و «مکان فعالیت» قابل ملاحظه است.

ماهیت فعالیت

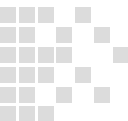
فعالیت یا کاری که انجام می‌گیرد، عنصر اصلی تعریف خبرنگار است. اما مقررات هیچ‌گونه صراحتی به این ندارند که این فعالیت، چگونه است. ممکن است در یک مؤسسه رسانه‌ای که نشریه دوره‌ای منتشر می‌کند، در یک خبرگزاری یا یک نهاد رسانه‌ای دیداری و شنیداری، فعالیت‌های حرفه‌ای مختلفی صورت گیرد. لذا باید خبرنگاران و کارکنانی که در حکم خبرنگار هستند از دیگر طبقات متعدد کارکنان، تفکیک کرد.

در یک تعریف قانونی روشن تر و دقیق تر، سمت خبرنگار حرفه‌ای، فقط باید به کسانی داده شود که در کارهای تحریر به یک مؤسسه اطلاع‌رسانی، در جمع آوری اخبار، پردازش، ارائه، تحلیل و تفسیر اخبار، رویدادها و وقایع روز، همکاری می‌کنند.

کار خبرنگار، ماهیتی ذهنی دارد و به رویدادهای روز مربوط می‌شود که مردم به کمک او از آن اطلاع پیدا می‌کنند.

۱- کار ذهنی: دادگاه‌های فرانسه، بارها در آرای خود، ماهیت ذهنی فعالیت انجام یافته را برای برخورداری از سمت خبرنگار حرفه‌ای، لازم دانسته‌اند. اگر این کار ذهنی و یا این «ذوق هنری» وجود نداشته باشد، ممکن است و یا باید سمت خبرنگار بودن، منتفی و مردود دانسته شود. یک کارشناس فنی که فقط کارهای مادی انجام می‌دهد، هر اندازه که کارش برای پردازش و پخش اطلاعات و اخبار، ضرورت داشته باشد نمی‌تواند خبرنگار شناخته شود.

۲- وقایع روز: برای آن‌که کسی بتواند از سمت خبرنگار حرفه‌ای برخوردار شود، کار ذهنی او باید شامل رویدادها یا عناصری باشد که با وقایع روز، مرتبط هستند. یک نقاش در نشریات دوره‌ای در صورتی که

مکان فعالیت

در مورد ماهیت مکان انجام کار خبرنگاری باید نخست مسئله همکاری‌های متعدد را در نظر گرفت که تا مدت‌های زیادی، بسیار بحث برانگیز بود و از سوی دیگر باید به ماهیت نهادها یا نوع رسانه توجه داشت.

۱- **همکاری‌های متعدد:** برخلاف آنچه که در گذشته تصور می‌شد، خبرنگار برای آن‌که از سمت خبرنگار برخوردار و از حقوق و مزایای آن برخوردار شود، موظف نیست که فقط در یک رسانه یا یک نهاد رسانه‌ای اشتغال به کار داشته باشد.

یک فعالیت حرفه‌ای خبرنگاری، به این شرط که «کار اصلی، مداوم و همراه با مزد» یک شخص باشد می‌تواند در یک یا چند مؤسسه مختلف رسانه‌ای انجام گیرد.

۲- **ماهیت نهادها:** در قانون ۲۹ ژوئیه ۱۹۸۲، راجع به رسانه‌های دیداری و شنیداری در فرانسه، مقرر می‌دارد: «خبرنگاری که کارشان را در یک یا چند مؤسسه دیداری و شنیداری انجام می‌دهند، همانند همکارانشان در رسانه‌های نوشتاری، خبرنگار محسوب می‌شوند.» قانون ۳۰ سپتامبر ۱۹۸۶ «راجع به آزادی رسانه‌های دیداری و شنیداری» نیز همین عبارت را حفظ کرد.

امروزه براساس ماده ۲ قانون سپتامبر ۱۹۸۶ «هرگونه ارائه نشانه، علامت، نوشته، تصویر، صدا یا پیام، به مردم، یا طبقه‌ای از مردم، از هر نوعی که به شکل تماس خصوصی نباشد»، یک کار رسانه‌ای دیداری و شنیداری محسوب می‌شود. این توسعه دامنه سمت خبرنگاری، برای تعیین ماهیت نهادها یا نوع رسانه‌ای که یک خبرنگار می‌تواند در چارچوب آن، فعالیت حرفه‌ای خود را انجام دهد، اهمیت دارد.

برای اینکه بتوان سمت خبرنگار حرفه‌ای را برای همکار یک مؤسسه تولیدی دیداری و شنیداری پذیرفت این مؤسسه یا باید مشمول ساختار قانونی خبرگزاری‌ها باشد یا مشمول ساختار قانونی «موسسه‌های رسانه‌ای دیداری و شنیداری».

برای تفکیک فعالیت‌های خبرنگاری از دیگر فعالیت‌ها - به ویژه فعالیت‌های تبلیغاتی یا روابط عمومی - علاوه بر موضوع، ماهیت یا محتوای مواد انتشاری، باید هویت یا شخصیت کارفرما یا ناشر نیز در مورد تعریف خبرنگار، مورد توجه قرار گیرد. باید بررسی شود که آیا ارائه اخبار روزمره به مردم موضوع اصلی فعالیت کارفرما یا ناشر است یا اینکه جزو کاری تبعی یا فرعی است و برای تبلیغ تصاویر، دستاوردها، فرآورده‌ها یا خدمات مختلف اوست.

رویه قضایی در زمینه ماهیت نهادها یا مؤسسات، نکات زیادی را روشن ساخته است. براساس رأی شعبه اجتماعی دیوان عالی کشور فرانسه که در تاریخ ۵ مارس ۱۹۸۷ صادر شد، عضو تحریریه‌ی یک روزنامه رایگان که حاوی آگهی باشد و عمده مطالب آن، آگهی‌های بازرگانی باشد و صرفاً مطالب انشایی کم‌اهمیتی داشته باشد، نمی‌تواند ادعای سمت خبرنگار حرفه‌ای را داشته باشد.

برای آن‌که کسی بتواند سمت خبرنگار حرفه‌ای را داشته باشد لازم است که شخص، در نگارش مواد انتشاراتی که توسط یک مؤسسه اطلاع‌رسانی یا رسانه‌ای به چاپ می‌رسد یا پخش می‌شود، شرکت داشته باشد.

برای آن‌که یک شخص، از سمت خبرنگار حرفه‌ای برخوردار شود ضروری است که عناصر متعددی بسیار بیشتر، صریح‌تر و پیچیده‌تر

کارش به اندازه کافی با وقایع روز، مرتبط باشد باید خبرنگار شناخته شود. اما حتی آثاری که صرفاً جنبه تخیلی دارند و با وقایع روزمره مرتبط نیستند نمی‌توانند به پدیدآورندگان خود، سمت روزنامه‌نگار را اعطا کنند.

مسئله پذیرش عنوان خبرنگار حرفه‌ای برای برخی از مجریان و گویندگان برنامه‌ها و اداره‌کنندگان بحث‌های رادیو تلویزیونی، مسئله‌ای است که هنوز، به‌طور کامل روشن نشده است، اگر چه این فعالیت‌ها نیز برخی از عناصر لازم برای خبرنگار شناخته شدن را از لحاظ ماهیت فعالیت و مکان و نوع فعالیتشان دارا هستند. برای اینکه کسی بتواند خبرنگار حرفه‌ای شناخته شود لازم است که کارش این باشد که در روند تحقیق (گزارش تحقیقی، گزارش) پردازش (تحریریه، تصاویر) و معرفی اخبار و وقایع روز به مردم، مشارکت داشته باشد، این یکی از عناصر تعریف قانونی خبرنگار است که امروزه به علت تحول فنون و ضرورت تطبیق روش‌های حرفه‌ای، شایسته است که روشن‌تر شود و یا حتی مجدداً تعریف شود.

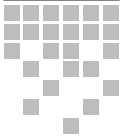
شرایط کار

اگر چه امروز و تعیین ماهیت فعالیت حرفه‌ای خبرنگار، نامشخص و فاقد صراحت است، اما تعیین اینکه چه کسی مدعی این سمت است، باید برحسب شرایطی که در قانون تعریف شده است، صورت گیرد. این شرایط، به ویژه شامل اشتغال به این کار و کسب درآمد از این راه است که این هر دو شرط، مهم هستند.

۱- **اهمیت اشتغال:** برای آن‌که فعالیت مورد نظر، مطابق تعریفی باشد که قانون از خبرنگار ارائه می‌دهد، باید «اشتغال اصلی، مداوم و همراه با دریافت مزد» برای شخص مورد نظر باشد. این، نمایانگر ضرورت حرفه‌ای بودن فعالیت خبرنگاری است. بنابراین، کسی که فقط به‌طور موقت و گاه به گاه به این حرفه می‌پردازد، نمی‌تواند ادعا کند که خبرنگار حرفه‌ای است.

مانعی ندارد که شخصی به علت توانایی‌ها یا مسائل مورد علاقه‌اش از حق آزادی بیان خود استفاده کند و به خاطر علاقه‌اش به نوشتن و پرکردن اوقات فراغت خود و ایجاد منبع درآمد اضافی برای خود و بنا به درخواست یک بنگاه اطلاع‌رسانی یا به ابتکار شخص خودش، به این حرفه روی آورد و به‌طور موقت یا پاره‌وقت، فعالیت‌هایی مرتبط با خبرنگاری داشته باشد. اما این باعث نمی‌شود که شغل خبرنگار را پیدا کند.

۲- **اهمیت کسب درآمد:** علاوه بر اینکه فعالیت مورد نظر، باید به عنوان «اشتغال اصلی، مداوم و دارای مزد» انجام گیرد. برای برخوردار شدن از سمت خبرنگار حرفه‌ای، لازم است که فرد مورد نظر «درآمد اصلی‌اش» را از همین راه به دست آورد. این عناصر مختلف تعریف خبرنگار، جایگزین یکدیگر نمی‌شوند، بلکه وجود همه آنها همراه با هم، ضروری است و آنها مکمل یکدیگر هستند. بنابراین، کسی که مدعی سمت خبرنگار حرفه‌ای است باید همه این معیارها را داشته باشد. براساس تعریف قانونی خبرنگار، این فعالیت، باید «اشتغال اصلی» او باشد و او «درآمد اصلی‌اش» را از راه آن کسب کند. کاملاً روشن است که این امر، مانع از آن نیست که او فعالیت‌های جانبی نیز داشته باشد و از آن راه نیز مزد و درآمد کسب کند ولی منبع اصلی و اولیه درآمدش باید از راه کار خبرنگاری باشد و بیشتر از درآمدهای دیگر باشد.

از آنچه که در قوانین آمده است، فراهم شود. بر مبنای این تعریف قانونی که به واسطه تفسیر رویه قضایی و تحلیل‌های انتقادی تکمیل شده است، خبرنگار حرفه‌ای کسی است که کار اصلی، مداوم و همراه با مزد او، انجام فعالیتی است که اصولاً ذهنی است و شامل تحقیق، گزینش، آماده‌سازی، پردازش، ارائه، توضیح و تفسیر است که از راه نوشته، رسم، گفتار، تصویر، اطلاع‌رسانی وقایع روزمره، در چارچوب سرویس‌های تحریریه مؤسسات اطلاع‌رسانه یا رسانه‌های مانند مطبوعات دوره‌ای (مانند روزنامه، هفته‌نامه و ماهنامه) رادیو و تلویزیون به عموم، ارائه می‌شود. شاید همین تعریف هم، آن گونه که باید، کامل و روشن نیست.

شاید تعریف قانونی خبرنگار حرفه‌ای، آن گونه که اکنون برداشت می‌شود و به اجرا در می‌آید این ایراد را هم داشته باشد که برخی از فعالیت‌ها با حرفه‌های بسیار نزدیک را شامل نمی‌شود، زیرا امروزه به علت پیشرفت فنون و کاربردهای آن، شاید همیشه قابل قبول و یا ممکن نباشد که از کار خبرنگاری، تفکیک شوند. تعریف قانونی، این ایراد را هم دارد که کسانی را تحت شرایط قانونی واحدی قرار داده است که فعالیت‌هایشان، اشتراک اندکی با یکدیگر دارد. این ایراد و ابهام، از آن جهت که قانون، برخی از همکاران تحریریه نهاد و اطلاع‌رسانی را در حکم خبرنگار دانسته است، بیشتر شده است چرا که قانون، «گزارشگران» و «همکاران تحریریه» را نیز در حکم خبرنگار می‌داند.

بخش دوم: نظام حقوقی خبرنگاری‌ها در فرانسه

خبرگزاری‌ها، نهادهایی هستند که به جمع‌آوری اخبار روز می‌پردازند و آن را در ازای مبلغی، در اختیار مؤسسات اطلاع‌رسانی نظیر روزنامه‌ها، هفته‌نامه‌ها و ماهنامه‌ها، ایستگاه‌های رادیویی و تلویزیونی که حق اشتراک دارند قرار می‌دهند تا این مؤسسات، پس از گزینش و پردازش، آن اخبار را منتشر کنند. روشن است که هر مؤسسه اطلاع‌رسانی، به دلایل انسانی، فنی، عملی، اقتصادی و غیره، نمی‌تواند در همه‌جا، به ویژه در نقاطی که یک رویداد غیرقابل پیش‌بینی و غیرمنتظره رخ دهد یک گزارشگر با یک فرستاده ویژه داشته باشد که خبر تهیه کند و همچنین نمی‌تواند در میان کادر خود، در مورد کلیه مسائل و موضوعات روز، کارشناس داشته باشد. به همین دلایل، خبرنگاری‌ها در زمینه اطلاع‌رسانی، نقش تهیه‌کننده، واسطه یا عمده‌فروش را دارند. بنابراین، دخالت آنها در روند اطلاع‌رسانی، از اهمیت زیادی برخوردار است. عمده اخبار داخلی و خارجی که مورد استفاده و تفسیر قرار می‌گیرد و سپس توسط نهادهای مختلف اطلاع‌رسانی پخش می‌شود وابسته به خبرنگاری‌هاست.

خبرگزاری‌ها با توجه به نقش و اهمیتی که دارند، علاوه بر اینکه باید از ویژگی‌های فنی بسیار متنوع، سرعت و اطلاع‌رسانی برخوردار باشند باید از جدیت، کارایی، اعتبار، واقع‌گرایی، استقلال و آزادی نیز برخوردار باشند. بنابراین، ضروری است که ساختاری قانونی بر آنها حاکم باشد که سازمان و شیوه کار آن را هدایت کند و آنها را ملزم کند که برخی از الزامات را به ویژه در مورد استقلال، نکتزگرایی و آزادی، رعایت کنند. حقوق ارتباط جمعی در فرانسه در این زمینه، دارای یک نظام حقوقی عمومی خبرنگاری‌هاست که مبتنی بر دستورالعمل ۲ نوامبر ۱۹۴۵ است و با توجه به اهمیت و ماهیت ویژه خبرنگاری فرانسه (Presse France Agence) این خبرنگاری از یک ساختار قانونی ویژه برخوردار است که در قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷ تعریف شده است.

نظام حقوقی عمومی خبرنگاری‌ها

اگر خبرنگاری‌ها در برابر حکومت‌ها و در برابر پول و فشارهای خارجی، آزاد و مستقل نباشند، نمی‌توانند اطلاعات صحیح و بی‌طرفانه‌ای را در اختیار نهادهای اطلاع‌رسانی قرار دهند. بنابراین، لازم است که برای خبرنگاری‌ها، یک نظام حقوقی عمومی در نظر گرفته شود تا این آزادی و این استقلال، برایشان تضمین شود. هدف دستورالعمل ۲ نوامبر ۱۹۴۵ - که هنوز هم مبنای این ساختار قانونی است - همین است. اما در کنار این دستورالعمل، مقررات متعدد دیگری نیز در فرانسه، بر وضعیت قانونی خبرنگاری‌ها حاکم است. لذا تحلیل این مقررات، یک موضوع ظریف است. این پراکندگی مقررات، به ویژه به انسجام و وحدت ساختار قانونی قابل اجرا بر خبرنگاری‌ها لطمه وارد می‌کند. در اینجا پیش از بررسی شرط استقلال و شفافیت که دو جنبه اساسی از ساختار خبرنگاری‌ها را تشکیل می‌دهند، باید نخست به دامنه کاری، یعنی به خود تعریف خبرنگاری‌ها - آن گونه که در قانون آمده است - پرداخت.

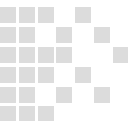
تعریف

دستورالعمل ۲ نوامبر ۱۹۴۵، در آغاز به تعریف مفهوم خبرنگاری می‌پردازد و بدین ترتیب، موضوع یا دامنه کاری این ساختار را مشخص می‌کند. این تعریف، همه خبرنگاری‌های فرانسوی - به غیر از خبرنگاری فرانسه (Presse France Agence) که ساختار ویژه‌ای دارد - را شامل می‌شود و تنها نهادهایی که این ساختار را رعایت کنند خبرنگاری محسوب می‌شوند که این، خود یک عنصر دیگر تعریف خبرنگاری است. بر مبنای ماده اول دستورالعمل ۱۹۴۵، «نهادهای خصوصی که برای روزنامه‌ها و نشریات دوره‌ای (مثل هفته‌نامه و ماهنامه) مقاله، اطلاعات، گزارش، عکس و دیگر عناصر تحریریه را فراهم می‌کند و درآمد اصلی خود را از این راه به دست می‌آورند خبرنگاری محسوب می‌شوند». این نخستین عنصر تعریف خبرنگاری است که به ماهیت فعالیت‌های آنها مربوط می‌شود بند ۲ ماده ۱ که در ۱۹ اکتبر ۱۹۷۰ به تصویب رسید، برای تکمیل این تعریف، مقرر می‌دارد که «فقط نهادهایی می‌توانند «خبرگزاری» محسوب شوند که در لیست تهیه شده براساس پیشنهاد کمیسیون انتشارات و خبرنگاری‌ها به ثبت رسیده باشند». همین بند ماده ۱ مقرر می‌دارد که «عدم ثبت نهادهایی که از شرایط مقرر در قانون برخوردارند مجاز نیست». منظور اصلی این است که خبرنگاری‌های واقعی، از آژانس‌های تبلیغاتی یا مؤسسات روابط عمومی متمایز شوند. بنابراین، فقط نهادهایی که مطابق تعریف بند اول ماده ۱ دستورالعمل ۲ نوامبر ۱۹۴۵ باشند و در نتیجه، الزامات مندرج در این ساختار قانونی را رعایت کنند خبرنگاری محسوب می‌شوند. مهم‌ترین این الزامات، عبارتند از استقلال و شفافیت.

استقلال

قواعد راجع به استقلال خبرنگاری‌ها، هم شامل منابع مالی خارجی می‌شود و هم منابع مالی فرانسوی را در برمی‌گیرد.

استقلال در قبال منابع مالی خارجی: مقررات راجع به استقلال خبرنگاری‌های فرانسوی، در قبال منابع مالی خارجی، همیشه از انسجام و صراحت و یا فایده واقعی و تأثیر واقعی برخوردار نیستند. دستورالعمل ۲ نوامبر ۱۹۴۵، راجع به ساختار عمومی خبرنگاری‌ها، اشاره‌ای به ملیت مالکان یا سهامداران و شرکت سرمایه‌های خارجی در یک شرکت فرانسوی که برای این منظور تشکیل شده باشد، نمی‌کند. بنابراین، در این زمینه هیچ‌گونه الزام قانونی برای خبرنگاری‌ها وجود ندارد. این امر، با

خبرگزاری‌ها به کار می‌برند، واقعاً به اجرا درآیند.

در زمینه شفافیت در مورد اشخاص و امور مالی، قانون ۱۹۸۶ لازم می‌داند که سهام شرکت موسس خبرگزاری باید سهام با نام باشد. به علاوه، ماده ۹ همین قانون، به منظور ایجاد شفافیت، مقرر می‌دارد که وقتی یک شخص حقیقی، مالک یا اجاره‌کننده و مدیر یک خبرگزاری باشد و یا مالک اکثریت سهام آن و اکثریت حق رأی باشد، لزوماً به عنوان مدیر خبرگزاری محسوب می‌شود. در دیگر موارد، مدیر، نماینده قانونی شرکت است. با وجود این، در شرکت‌های سهامی، رئیس هیئت مدیره یا مدیر عامل، مدیر خبرگزاری محسوب می‌شود. ماده ۶ قانون ۱۹۸۶، در مورد حساب‌های خبرگزاری، لازم می‌داند که هرگونه انتقال یا وعده انتقال حقوق شرکت که دست کم، یک سوم از سرمایه شرکت یا یک سوم از حق رأی آن را به شخص ثالث منتقل کند، هرگونه انتقال یا وعده انتقال مالکیت یا بهره‌برداری خبرگزاری باید به اطلاع عموم برسد. البته با توجه به وضعیت موجود، به نظر نمی‌آید که استقلال و آزادی خبرگزاری‌ها به ویژه در قبال منابع مالی، تضمین شده باشد.

ساختار خبرگزاری فرانسه (فرانس پرس)

ساختار خبرگزاری فرانسه که عنوان آن به زبان فرانسه، Agence Presse France است و به اختصار به آن، AFP گفته می‌شود، توسط قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷ تعیین شده است که مقررات آن توسط دستورالعمل ۹ مارس ۱۹۵۷ تکمیل شده است.

اصول کار

اصول کار خبرگزاری فرانسه، در مواد ۱ و ۲ قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷ تعیین شده است، موضوع و الزامات بنیادین خبرگزاری، در هر دو ماده ذکر شده و دو ماده مذکور، از این جهت، مکمل یکدیگرند. از آنجا که خبرگزاری فرانسه، یک خبرگزاری بین‌المللی یا جهانی است، ماده اول قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷ برای حفظ این جایگاه مقرر می‌دارد که «هدف این نهاد این است که چه در فرانسه و چه در خارج از آن، در جست‌وجوی عناصر اخبار کامل و واقعی باشد و در برابر دریافت وجه، این اخبار را در اختیار کاربران قرار دهد». با وجود آن‌که خبرگزاری فرانسه، از هیچ امتیازی برخوردار نیست اما در فرانسه از جایگاه خاصی برخوردار است و لذا ماده ۲ قانون، برای حفظ واقع‌گرایی آن، مقرر می‌دارد که خبرگزاری فرانسه، نمی‌تواند و نباید «در هیچ شرایطی تحت تأثیر نفوذ یا ملاحظاتی قرار بگیرد که صحت یا واقع‌گرایی اخبار را به خطر بیندازد. این خبرگزاری در هیچ شرایطی نباید تحت کنترل یک گروه ایدئولوژیک، سیاسی یا اقتصادی درآید. این نهاد باید تمام تلاش خود را بکند تا اخباری صحیح، بی‌طرف و قابل اعتماد، به کاربران ارائه دهد، علاقه مطرح ساختن خبرگزاری فرانسه، به یک خبرگزاری بزرگ بین‌المللی، در دیگر الزاماتی که برعهده آن گذاشته شده است نیز به چشم می‌خورد. در بند ۲ قانون ۱۹۵۷ آمده است که این خبرگزاری باید شبکه‌ای از مؤسسات را سازماندهی کند که آن را به یک نهاد اطلاع‌رسانی با درخشش جهانی تبدیل کند.

این اهداف و اصول کاری، توسط بخش‌ها و نهادهای خبرگزاری فرانسه تحقق می‌پذیرند.

بخش‌ها و نهادها

بخش‌ها و نهادهای خبرگزاری فرانسه، به گونه‌ای تنظیم شده‌اند که استقلال آن را در قبال قدرت سیاسی حفظ کنند. اگر ماهیت جدید این

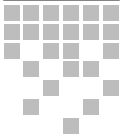
توجه به اینکه خبرگزاری‌ها منبع خبری رسانه‌ها هستند، تأسف آور است. ماده ۵ دستورالعمل ۱۹۴۵، راجع به ساختار خبرگزاری‌ها به ماده ۱۳ دستورالعمل اوت ۱۹۴۴ ارجاع می‌دهد که بر مبنای آن، دریافت وجه یا امتیازی از یک دولت خارجی، «به استثنای وجوه پرداختی برای تبلیغات بازرگانی» ممنوع است و بر مبنای ماده ۸ قانون ۱۹۸۶، هیچ مؤسسه انتشاراتی و هیچ خبرگزاری، حق ندارد به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم، وجه یا امتیازی از یک دولت خارجی دریافت کند. ماده ۳ دستورالعمل ۱۹۴۵ نیز خبرگزاری‌ها را از هرگونه تبلیغ به نفع اشخاص ثالث، منع می‌کند. از وضعیت کنونی این مقررات که البته دچار ابهام است، این گونه بر می‌آید که سرمایه‌های خصوصی خارجی، از هر منشایی که باشند می‌تواند بدون هیچ محدودیتی در یک شرکت فرانسوی که برای فعالیت یک خبرگزاری تأسیس شده مشارکت داشته باشند، تنها وجه یا امتیاز مالی خارجی که دریافت آن، برای خبرگزاری‌های فرانسوی ممنوع است، آن است که از سوی یک دولت خارجی اعطا شود.

استقلال در برابر منابع مالی فرانسوی: ماهیت و میزان تأثیر مقررات راجع به استقلال خبرگزاری‌های فرانسوی، در برابر منابع مالی فرانسوی، به ویژه در مورد مشارکت در سرمایه و در مورد منابع مالی خبرگزاری‌ها، چندان روشن نیست. در مورد انتقال سهام تشکیل‌دهنده سرمایه شرکتی که تحت پوشش آن، یک خبرگزاری تأسیس شده است ماده ۶ دستورالعمل اوت ۱۹۳۴، مقرر می‌دارد که «انتقال سهام باید به تصویب هیئت مدیره برسد.» قانون اوت ۱۹۸۶ نیز به همین نکته اشاره می‌کند. در اینجا هدف این است که استقلال خبرگزاری‌ها در قبال منابع مالی دیگر، حفظ شود زیرا به ویژه بیم آن می‌رود که این منابع - که نامطلوب محسوب می‌شوند - استقلال آنها را تهدید کنند. در مورد منابع مالی خبرگزاری‌ها و برای تضمین استقلال مالی آنها، ماده ۳ دستورالعمل ۱۹۴۵ آنها را «از هرگونه تبلیغ به نفع اشخاص ثالث» و همچنین، ارائه رایگان اطلاعات، منع می‌کند. بند اول ماده ۱ قانون ۱۹۸۶ نیز مقرر می‌دارد: «دریافت یا درخواست وجه یا هرگونه مزایای دیگر برای انجام تبلیغات بازرگانی، توسط هرگونه مؤسسه منتشرکننده نشریه» و بنابراین توسط یک خبرگزاری، «ممنوع است.» ماده ۸ دستورالعمل ۱۹۴۵ در مورد ساختار خبرگزاری‌ها و در مورد منابع مالی آنها، تدابیر مثبتی را برای تقویت تکثرگرایی و استقلال آنها در نظر گرفته است. ماده ۸، شرایط و چگونگی کمک دولت (مانند نظام مالی و تعرفه‌های ویژه) به خبرگزاری‌ها را مشخص می‌کند.

بر مبنای ماده ۸، اگر یک نهاد رسانه‌ای، از معیارها و شرایط تعریف خبرگزاری برخوردار باشد و ساختار آن را رعایت کند جزو لیست خبرگزاری‌ها تهیه می‌شود قرار می‌گیرد و از مالیات بر مشاغل معاف می‌شود و اطلاعاتی که آنها در اختیار روزنامه‌ها و نشریات قرار می‌دهند نیز مشمول کاهش مالیات بر ارزش افزوده خواهد شد. بولتن‌هایی که خبرگزاری‌ها منتشر می‌کنند از لحاظ پستی، در حکم روزنامه‌ها و نشریاتی هستند که برای عموم منتشر می‌شوند و به همین دلیل، نسبت به مکالمات تلفنی با گزارشگران، مشمول کاهش ۵۰ درصدی تعرفه‌ها هستند.

شفافیت

مقررات مختلف راجع به خبرگزاری‌ها، به مسئله شفافیت آنها توجه داشته‌اند. مقررات راجع به شفافیت، هم شامل شفافیت در امور مالی هستند و هم شامل شفافیت در مورد اشخاصی است که با خبرگزاری همکاری می‌کنند. با وجود این، اطمینانی وجود ندارد که این الزامات هم رعایت شوند و یا حتی با توجه به فنون و روش‌هایی که برخی از

ماهیت

ساختار، برای این منظور کفایت نکنند، نهادهای مدیریت و سرپرستی با کنترل، می‌توانند با توجه به ترکیب و اختیارانشان، نقش مثبتی در این زمینه ایفا کنند.

مراجع سرپرستی

سنگین شود یا عملی انجام دهد که با وظایفش، ناسازگار باشد هیئت مدیره می‌تواند او را از کار برکنار کند. این تصمیم باید در غیاب مدیر عامل و حداقل با ۱۲ رأی اتخاذ شود.

قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷، دو مرجع سرپرستی یا کنترل را با عنوان شورای عالی و کمیسیون مالی، تأسیس کرده است. بنابراین، دولت نمی‌تواند و یا نیازی نیست که به‌طور مستقیم در روند کار، تأمین مالی یا کنترل خبرگزاری فرانسه - که استقلال آن، مدنظر است - دخالت کند.

شورای عالی: بر مبنای ماده ۳ قانون ۱۹۵۷ ژانویه ۱۹۵۷، وظیفه شورای عالی این است که بر اجرای الزامات مذکور در ماده ۲، به ویژه بر الزامات صحت و واقعیت‌گرایی اخبار و حفظ جنبه بین‌المللی یا جهانی خبرگزاری فرانسه، نظارت کند. ترکیب، روش کار و اختیارات تصمیم‌گیری این شورا، می‌توانند ضامن استقلال در انجام این کنترل و در نتیجه، ضامن استقلال خود خبرگزاری باشند. بر مبنای ماده ۴ قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷، شورای عالی AFP متشکل از ۸ عضو است: «یک عضو از شورای دولتی فرانسه، یک قاضی از دیوان عالی کشور، دو نماینده از سوی مدیران مؤسسات منتشرکننده روزنامه، یک خبرنگار حرفه‌ای، یک نماینده از سوی رادیو تلویزیون و دو عضو برگزیده از سوی دیگر اعضای شورای سرپرستی که در خارج از کشور، فعالیت کرده باشند.» شورای عالی، در درجه اول، از حق اطلاع‌یابی و کنترل عمومی برخوردار است؛ زیرا براساس بند آخر ماده ۵ قانون ژانویه ۱۹۵۷، هر سال، گزارشی را از مدیر عامل دریافت می‌کند که حاوی فعالیت خبرگزاری فرانسه در زمینه الزاماتی است که در ماده ۲ قانون ذکر شده است.

در برخی شرایط خاص، حق کنترل و تصمیم‌گیری صریح‌تری به این شورا داده شده است زیرا براساس بند اول ماده ۵ قانون، هر کاربر یا سازمان حرفه‌ای رسانه‌ای یا یک مرجع دیگر سرپرستی با کنترل - که کمیسیون مالی است - می‌تواند به خاطر هرگونه عملی که برخلاف الزامات مذکور در بند ۲ باشد، به آن شورا شکایت کنند. براساس بند ۲ ماده ۵ شورای عالی، سه ماه مهلت دارد تا ارزیابی کند که عملی که نسبت به آن، شکایت شده است، برخلاف الزامات خبرگزاری هست یا نه. بندهای بعدی ماده ۵ به شورای عالی اجازه می‌دهد که هرگونه ملاحظه یا دستوری را که مفید تشخیص می‌دهد به هیئت مدیره و مدیر عامل، ابلاغ کند. اگر عمل مورد شکایت، از سوی هیئت مدیره صورت گرفته باشد، شورای عالی می‌تواند اجرای آن را به حالت تعلیق درآورد و از هیئت مدیره بخواهد که در این زمینه تجدید نظر کند، اگر مدیر عامل، مرتکب یک تقصیر بزرگ شده باشد، شورای عالی می‌تواند پس از دریافت نظر هیئت مدیره - که باید بدون حضور مدیر عامل، تشکیل جلسه دهند - مدیر عامل را برکنار کند.

کمیسیون مالی، ماده ۱۲ قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷، «کمیسیون مالی خبرگزاری فرانسه» را تأسیس کرده است و ترکیب، اختیارات و مسئولیت‌های آن را نیز مشخص کرده است، این کمیسیون، دارای سه عضو است که شامل دو عضو از دیوان محاسبات است که توسط رئیس دیوان، برگزیده می‌شوند و یک کارشناس که توسط وزیر دارایی انتخاب می‌شود.

وظیفه کمیسیون مالی، رسیدگی فراگیر و دائمی به مدیریت امور مالی AFP است و لذا از هرگونه اختیاری برای انجام تحقیق، برخوردار است. این کمیسیون نه تنها می‌تواند، «هرگونه ملاحظه مفید راجع به مدیریت مالی» را به مدیر عامل و هیئت مدیره ابلاغ کند، بلکه همچنین پس از

براساس ماده یک قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷، تحت‌عنوان «خبرگزاری فرانسه» یک نهاد مستقل برخوردار از شخصیت مدنی که مطابق مقررات تجاری فعالیت می‌کند، تشکیل می‌شود.

اصطلاح «نهاد مستقل» به معنای استقلال کامل خبرگزاری فرانسه نیست زیرا این نهاد، در عین حال یک سازمان نیمه‌دولتی یا شبه‌دولتی است، هر چند که بخش‌هایی که در اختیار آن قرار داده شده است باید استقلال آن را تأمین کنند.

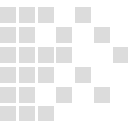
نهادهای مدیریت

تمایل به حفظ استقلال خبرگزاری فرانسه، در مقررات قانون ژانویه ۱۹۵۷ راجع به ترکیب و نقش نهادهای مدیریتی که عبارتند از هیئت مدیره و مدیر عامل نمایان است.

هیئت مدیره: بند اول ماده ۸ قانون ۱۹۵۷، اختیارات بسیار گسترده‌ای را در مورد اداره خبرگزاری فرانسه، به هیئت مدیره داده است. ترکیب هیئت مدیره که در ماده ۷ تعریف شده است، به خوبی نمایانگر اراده حفظ استقلال AFP است.

در ترکیب هیئت مدیره، فقط سه نماینده ارگان‌های دولتی حضور دارند. اگر چه دو نماینده از بخش دولتی رادیو - تلویزیون هم در آن حضور دارند اما این نمایندگان دولت، در اقلیت قرار دارند. اکثریت کرسی‌ها متعلق به هشت نماینده مدیران شرکت‌های فرانسوی منتشرکننده روزنامه هستند که توسط ارگان‌های حرفه‌ای برگزیده می‌شوند. دو کرسی باقی‌مانده متعلق به کارکنان AFP است که شامل یک خبرنگار و یک کارمند دیگر است و هر کدام توسط طبقه حرفه‌ای که به آن تعلق دارند انتخاب می‌شوند. گام دیگری که در جهت تحکیم استقلال AFP در برابر دولت برداشته شده است این است که مطابق قانون، مقام معاونت رئیس AFP، منحصر به نماینده مدیران مؤسسات رسانه‌ای است.

مدیر عامل: بر مبنای بند ۲ ماده ۸ قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷، وظایف مدیر عامل، عبارت است از اداره جلسات هیئت مدیره، اجرای تصمیمات آن، مدیریت بر مجموعه قسمت‌های خبرگزاری و نمایندگی کردن از خبرگزاری. بنابراین، مدیریت واقعی به عهده اوست. استقلال AFP، از راه استقلال مدیر عاملش، تأمین می‌شود و استقلال او نیز به واسطه شرایط او و احتمالاً به واسطه شرایطی که طی آن، تصمیم به برکناری او گرفته می‌شود، تضمین می‌گردد براساس ماده ۱۰ قانون ژانویه ۱۹۵۷، مدیر عامل، توسط هیئت مدیره و خارج از اعضای آن، برای مدت سه سال که قابل تجدید است انتخاب می‌شود برای انتخاب او، حداقل، ۱۲ رأی لازم است و در واقع برای انتخاب او، به چهار پنجم آراء نیاز است. بر مبنای بند سوم ماده ۱۰ قانون مذکور، اگر بعد از سه بار انتخابات، هیچ‌یک از نام‌ها نتواند به ۱۲ رأی، دست پیدا کند، یکی از مراجع سرپرستی، با عنوان شورای عالی - که آن نیز از استقلال برخوردار است - دو نامزد را به هیئت مدیره، پیشنهاد می‌کند. هر کدام از این دو که آرای بیشتری کسب کند، مدیر عامل خواهد شد. پیش از قانون ۱۹۵۷، مدیر عامل AFP توسط دولت، نصب و عزل می‌شد اما بند چهارم ماده ۱۰ قانون مذکور، شرایط کنونی برکناری مدیر عامل را این گونه تعیین می‌کند: اگر مدیر عامل، در راستای انجام وظایفش، مرتکب یک تقصیر

فداخوان مقاله

فراخوان مقاله

موافقت شورای عالی می‌تواند درخواست کند که یک مدیر موقت تعیین شود. به علاوه، بر مبنای ماده ۵ قانون، می‌تواند نسبت به هرگونه فعلی که ممکن است برخلاف الزامات AFP باشد، به شورای عالی شکایت کند. دلیل اینکه وضعیت مالی AFP تا این حد، تحت کنترل است، این است که استقلال خبرگزاری فرانسه، تا حدود زیادی وابسته به وضعیت مالی آن است و مهم‌ترین نقطه ضعف آن نیز در همین قسمت است.

محدودیت‌های مالی استقلال

مهم‌ترین محدودیت‌هایی که امروزه در مورد استقلال AFP وجود دارد، شیوه تأمین مالی آن است، AFP و اخباری که منتشر می‌کند بدون استقلال مالی نمی‌تواند از استقلال واقعی برخوردار باشند یکی از اهداف اصلاحات سال ۱۹۵۷، تأمین استقلال خبرگزاری فرانسه - به ویژه در قبال دولت‌ها - و همچنین تضمین بقای اقتصادی آن بوده است. ماهیت و ساختار دولتی، کنار گذاشته شده بود و ساختار تعاونی هم، قابل اجرا نبود. فقط یک تأمین مالی دولتی و پر حجم می‌توانست ضامن بقای یک خبرگزاری بزرگ فرانسوی، در سطح بین‌الملل باشد. در چنین شرایط و اوضاعی بود که ماده ۱۳ قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷ تدوین شد که مطابق آن: «منبع مالی خبرگزاری فرانسه، حاصل از فروش اسناد و خدمات رسانه‌ای به مشتریان است.» در اینجا همه چیز به طور کامل، با ماهیت این نهاد و با تمایل به تضمین استقلال AFP سازگار است. اما بند ۲ ماده ۱۳ قانون ۱۰ ژانویه ۱۹۵۷ به شرایط فروش اخبار از سوی AFP به نهادهای دولتی اشاره دارد. به این ترتیب، یک نوع تأمین مالی دولتی، تحت پوشش آبونمان با AFP، حفظ شد. این آبونمان‌ها که توسط نهادهای دولتی مانند نهادهای مرکزی دولت، استانداری‌ها، سفارتخانه‌ها و غیره برقرار شده‌اند - که شاید همه آنها هم به آن، نیازی نداشته باشند یا تا این حد نیاز نداشته باشند - بخش مهمی از منابع مالی خبرگزاری فرانسه را تشکیل می‌دهند، در حال حاضر، درآمدهای دولتی AFP حدود ۶۰ درصد از بودجه آن را تأمین می‌کنند. علاوه بر این درآمدهای دولتی، در طی چند دهه اخیر، بودجه‌های استثنایی متعددی برای سرمایه‌گذاری در زمینه نوسازی تجهیزات، به AFP اختصاص داده شده است.

خبرگزاری فرانسه، که اعتبار مهمی برای فرانسه است نقش مهمی در دفاع از زبان و فرهنگ فرانسه در سطح بین‌الملل ایفا می‌کند.

بررسی ابعاد حقوقی جنگ غزه

- بررسی اقدامات رژیم صهیونیستی در وقایع غزه به عنوان مصداقی از نسل‌کشی
- بررسی حقوق بشر و بشر دوستانه در تهاجم رژیم صهیونیستی به باریکه غزه
- مسئولیت دولت‌های همسایه در محاصره غزه
- امکان تاسیس دادگاه جرایم جنگی در مورد جنایات غزه با ابتکار مجمع عمومی سازمان ملل
- راهکارهای حقوقی محاکمه سران رژیم صهیونیستی به عنوان جنایتکار جنگی
- مشروعیت دولت حماس و مقاومت مردم فلسطین
- بررسی به کارگیری تسلیحات نظامی ممنوعه توسط رژیم صهیونیستی
- بررسی قطعنامه‌های شورای امنیت و مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورد غزه
- ابعاد حقوقی دیوار حائل
- بررسی حقوقی شلیک موشک‌های مقاومت
- کارآمدی سازمان‌های حقوق بشری در جریان جنگ غزه
- صلاحیت دادگاه بین‌المللی کیفری و جایگاه آن در جنگ غزه

مهلت ارسال مقالات: ۱۰ اسفند ۸۷

نشانی: بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام)، دانشکده حقوق، معاونت پژوهشی، نشریه گواه
 پست الکترونیک: govah.net@gmail.com
 تلفن: ۲۲۳۱۶۳۹۴-۲۲۵۱۴۱۷۹

معرف کتاب

حفظ و حراست از آزادی مذکور برخوردار است. کتاب حاضر در پنج فصل زیر تدوین شده است:

- سیر تاریخی آزادی بیان و مطبوعات
- مبانی فلسفی و ارکان حقوقی آزادی مطبوعات و اطلاعات
- نظریه‌ها و نظام‌های آزادی و کنترل مطبوعات و سایر وسایل ارتباط جمعی
- آزادی اطلاعات در عرصه روابط بین‌المللی
- آزادی بیان و اطلاعات در تصمیمات و مصوبات سازمان‌های منطقه‌ای

تحقق این مفهوم وجود نداشته باشد، زمینه عینی حقوق ارتباطات مصداق پیدانمی‌کند. به بیان دیگر، این عمل انتشار است که ارتباط را ایجاد می‌نماید و حقوق ارتباطات هم مجموعه مقررات راجع به انتشار به شمار می‌رود، مقررات آن چه عمومی است یا برای انتشار عمومی تدارک یافته است. بر این اساس، رشته جدید حقوق ارتباطات، از لحاظ موضوع و قلمرو و شمول آن دارای سه شاخه اصلی، شامل حقوق ارتباطات جمعی، حقوق ارتباطات دور و حقوق ارتباطات رایانه‌ای است، که هر کدام از آن‌ها، زیرشاخه‌های مخصوص خود را در بر دارد. شالوده بنیادی حقوق ارتباطات، بر حقوق مطبوعات، استوار است که از جهت موضوعی، هسته مرکزی و از جنبه تاریخی، قدیم‌ترین زمینه آن به شمار می‌رود، استوار گردیده است و با در نظر گرفتن آن که اساس حقوق مطبوعات بر آزادی بیان و حق دسترسی همگان به اطلاعات پایه‌گذاری شده است، می‌توان گفت که حقوق ارتباطات هم مانند حقوق مطبوعات، از یک ویژگی بسیار مهم در جهت کمک به

حقوق ارتباطات / دکتر کاظم معتمد نژاد و دکتر رویا معتمد نژاد / انتشارات دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها / ۵۸۴ ص / ۳۵۰۰۰ ریال / چاپ نخست / ۱۳۸۶

کتاب حقوق ارتباطات، که جلد یکم آن به مبانی و کلیات اختصاص یافته است و قاعدتا باید پیش از کتاب‌های حقوق مطبوعات و حقوق حرفه‌ای روزنامه‌نگاران انتشار می‌یافت نیز مانند دو کتاب مذکور، نخستین‌مآخذ جامع فارسی در زمینه خاص مطالعات حقوقی مربوط به آن به شمار می‌رود. حقوق ارتباطات، رشته حقوقی جدیدی است که از نیمه دوم قرن بیستم، تحت تاثیر پیشرفت و گسترش وسایل ارتباط جمعی و تکنولوژی‌های نوین ارتباطی، ابتدا در کشورهای غربی و سپس در کشورهای دیگر جهان، مورد توجه خاص قرار گرفته است و به ویژه در سه دهه اخیر، اهمیت فراوان یافته است. به طور کلی می‌توان گفت هسته مرکزی یا کانون اصلی حقوق ارتباطات را مفهوم انتشار یا اعلان، تشکیل می‌دهد و در صورتی که فعالیتی در جهت

که به موازات یکدیگر پایه قوانین بین‌المللی در این زمینه‌اند. با بررسی این دو اصل، نقشی که به اخلاق حرفه‌ای و خودتنظیمی در این زمینه سپرده شده نیز توضیح داده می‌شود و در نهایت، با تجربه قانونگذاری پنج کشور در حوزه تبلیغات تجاری آشنا می‌شویم.

تبلیغات بازرگانی در صدا و سیما نیز همیشه تابع مقررات خاص خود بوده و از این رو، جداگانه مطرح شده است. حقوق ارتباطات در برنامه چهارم توسعه نیز آخرین گفتار این فصل است. سومین فصل، اصول و مبانی «تبلیغات بازرگانی در فقه و معارف اسلامی» را ارائه می‌دهد. اصول کلی، آزادی تبلیغات بازرگانی و محدودیت‌ها، مصرف و اندازه آن، قواعد محتوایی و بالاخره مسئولیت ناشی از تبلیغات بازرگانی، عناوین گفتارهای پنج‌گانه این فصل هستند که قواعد و احکام فقهی مربوط را گردآوری و تشریح کرده‌اند.

حقوق تبلیغات بازرگانی در ایران و جهان / دکتر محسن اسماعیلی / مرکز تحقیقات صداوسیما جمهوری اسلامی ایران / ۳۳۸ صفحه / ۲۸۰۰۰ ریال / چاپ نخست / ۱۳۸۵

این کتاب در چهار فصل سامان یافته؛ در فصل اول به «کلیات» موضوع پرداخته می‌شود. آشنایی با تاریخ پیدایش و تحول تبلیغات بازرگانی و جنبه‌های مختلف آن کمک می‌کند تا از ابعاد و زوایای قانون مطلوب غفلت نشود. تعریف حقوق تبلیغات بازرگانی و ارتباط آن با اخلاق حرفه‌ای، ارزش‌ها، احکام دینی و سپس منابع تدوین این نظام حقوقی مباحث بعدی در این فصل هستند.

فصل چهارم و آخر این تحقیق هم اصول و مبانی «تبلیغات بازرگانی در جهان معاصر» نام دارد و تلاشی است برای تبیین جایگاه این رشته در تقسیم‌بندی‌های علم حقوق و ارتباط آن با حقوق بین‌الملل. آزادی تبلیغات بازرگانی و حمایت از حقوق مخاطبان، دو اصلی هستند

پس از آن، فصل دوم به یافتن اصول و مبانی «تبلیغات بازرگانی در حقوق ایران» اختصاص دارد و به همین منظور قوانین و مقررات مربوط در دو مقطع زمانی جداگانه (پیش و پس از پیروزی انقلاب اسلامی) بررسی شده است.

زبان فارسی درباره یک زمینه تخصصی دیگر «حقوق ارتباطات جمعی»، به شمار می‌رود. عناوین چهار فصل کتاب به شرح زیر است: فصل یکم. تشکله‌ها و سازمان‌های حرفه‌ای روزنامه‌نگاران
فصل دوم. مبانی حقوق استقلال حرفه روزنامه‌نگاری
فصل سوم. مقررات حقوقی اشتغال به حرفه روزنامه‌نگاری
فصل چهارم. اصول اخلاقی حرفه روزنامه‌نگاری

حقوق حرفه‌ای روزنامه‌نگاران / دکتر کاظم معتمد نژاد، دکتر رویا معتمد نژاد

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان / تعداد صفحات: ۴۴۷ / سال نشر: ۱۳۸۶ / ناشر: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها / بخش: دفتر مطالعات و توسعه رسانه‌ها و دستان، شاپک: ۰۳-۰۳-۹۹۳۴-۹۶۴ کتاب شامل پیش‌گفتار، مقدمه و چهار فصل است. در انتهای پیش‌گفتار آمده است که این کتاب در واقع مکمل کتاب قبلی مؤلف (حقوق مطبوعات) است و مانند آن کتاب، نخستین اثر چاپی به